

Sygn. akt II Ca 721/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Bednarek - Moraś
Sędziowie:	SO Małgorzata Grzesik (spr.) SO Robert Bury
Protokolant:	Mariusz Toczek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 grudnia 2015 roku w S.

sprawy z powództwa D. L.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną od wyroku Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 4 lutego 2015 roku, sygn. akt I C 10/13

1. uchyła zaskarżony wyrok w punktach I. i III. i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Myśliborzu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej;

2. odrzuca apelację w pozostałym zakresie.

SSO Małgorzata Grzesik SSO Agnieszka Bednarek – Moraś SSO Robert Bury

Sygn. akt II Ca 721/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w Myśliborzu: zasądził od pozwanego (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. na rzecz powódki D. L. kwotę 665 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 stycznia 2003 r. do dnia zapłaty (punkt I.); zwrócił pozew ponad kwotę 665 zł (punkt II.); zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 347 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt III.); nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Myśliborzu kwotę 2.022,32 zł tytułem zwrotu kosztów stanowiących wynagrodzenie biegłego sądowego J. A. (punkt IV.).

Powyższe orzeczenie Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Powódka D. L. jest właścicielką od 8 sierpnia 2011 r. niezabudowanych nieruchomości gruntowych położonych w B. stanowiących działkę gruntu numer (...) dla których Sąd Rejonowy w Myśliborzu prowadzi księgi wieczyste o nr Kw (...). Na działce nr (...) o powierzchni 1,1885 ha ustawione są słupy energetyczne należące do (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P..

Na nieruchomości powódki przebiegają urządzenia i linie 15 kV nr L-215 od dnia 14 maja 1980 roku (data budowy) linia 15 kV nr L-229 od dnia 22 czerwca 1987 roku (data budowy). Linia L-229 została przekazana przez (...) B. w B. poprzednikowi prawnemu pozwanej – Zakładowi (...) w dniu 1 czerwca 1988 r. Biegły sądowy J. A. w opinii z listopada 2014 roku ustalił wartość jednego metra kwadratowego nieruchomości na kwotę 41,00 zł. Przyjął w opinii lokalizację sieci wskazując, iż posadowione na terenie działki nr (...) urządzenia stwarzają pewne ograniczenie w zakresie funkcji rolniczej przedmiotowej nieruchomości, jednak jej nie umożliwiają. Wskazał, iż na wysokość odszkodowania wpłynęła funkcja rolna (tereny użytków zielnych) areal zajmowany przez sieci oraz roczny czynsz jaki właściciel nieruchomości uzyskalby z tytułu wydzierżawienia nieruchomości w zakresie jej funkcji – w tym przypadku funkcji rolnej. Ustalona wysokość wartości wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości rolnej określona w sposób pośredni wynika z przyjęcia wskaźników stanowiących: roczny dochód netto z tytułu wydzierżawienia 1 ha nieruchomości rolnej w 2012 roku kształtował się na poziomie 462 zł co odpowiada 5q pszenicy za 1 ha. W przeliczeniu na 1 m kw działki gruntu stanowi to około 0,05 zł na rok. Przy przyjęciu powierzchni 570 m. kw. działki rolnej zajętej przez sieć elektroenergetyczną potencjalny dochód z dzierżawy kształtuje się na poziomie około 30,00 zł. Odnośnie przedmiotowej działki wartość wynagrodzenia jest wyższa i wynosi kwotę 41,00 zł z powodu uwzględnienia wskaźnika relacji potencjalnego dochodu brutto z czynszów najmu (dzierżawy) do wartości nieruchomości.

W ocenie Sądu Rejonowego pozew do kwoty 665 zł był zasadny. Sąd wskazał, że poza sporem jest okoliczność, iż powódka jest właścicielką nieruchomości położonej w B. dla której Sąd Rejonowy w Myśliborzu prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...). Nie budzi również wątpliwości okoliczność posadowienia na nieruchomości linii energetycznych należących do pozwanego. Z zeznań świadka R. G. wynika m.in., że na działkach nr (...) są dwa stanowiska słupowe w formie słupów narożnych. Wedle wiedzy świadka nie było zmiany napięcia tych linii, a nadto brak jest stref ochronnych. Świadek zeznał również na okoliczność przejęcia linii od Zakładów (...) w B.. Sąd uznał powyższe zeznania za w pełni wiarygodne i przekonujące. Sąd zaznaczył, że w zeznaniach świadek odwołał się do działki nr (...), która nie była objęta przedmiotem żądania pozwu, co nie zmienia faktu, że szczegółowo świadek wyjaśnił w złożonych zeznaniach w jakim okresie pozwany korzystał z nieruchomości posiadając w ich granicach linie napowietrzne. Zeznania świadka w ocenie Sądu zmierzały jedynie do potwierdzenia okoliczności podnoszonych w dalszej kolejności w opinii przez biegłego sądowego J. A. w zakresie posadowienia i przebiegu linii napowietrznych na nieruchomości należącej do powódki. Świadek jako pracownik pozwanego w oparciu jak zeznał o pozostawioną dokumentację po Zakładach (...) w B. wskazał na okoliczności faktu przejęcia nieruchomości i jego daty.

Następnie Sąd I instancji odwołał się do opinii biegłego sądowego J. A., z której wynikała wysokość odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości rolnej niezabudowanej położonej w B. - 41 zł. Na ustaloną niewielką wartość wpłynęła funkcja rolna (tereny użytków zielnych) oraz areal zajmowany przez sieci oraz roczny czynsz jaki właściciel nieruchomości uzyskalby z tytułu wydzierżawienia nieruchomości w zakresie jej funkcji – w tym przypadku funkcji rolnej. Biegły przedstawił zasadę wyliczenia odszkodowania. Przyjął roczny rynkowy dochód brutto z tytułu wydzierżawienia 1 ha nieruchomości rolnej w 2012 roku, wskazując iż kształtował się on na poziomie 462 zł (co odpowiada 5Q pszenicy za 1ha). W przeliczeniu na 1m.kw. działki gruntu stanowi to około 0,05 złotych na rok. Ustalił, iż wobec zajętej przy powierzchni 570 m.kw. działki rolnej zajętej przez sieć elektroenergetyczną, potencjalny dochód z dzierżawy kształtuje się na poziomie około 30 zł. W przypadku przedmiotowej nieruchomości wartość wynagrodzenia jest wyższa i sięga kwoty 41,00 zł z powodu uwzględnienia wskaźnika relacji potencjalnego dochodu brutto z czynszów najmu (dzierżawy do wartości nieruchomości).

Sąd wskazał, iż strony nie zakwestionowały opinii biegłego sądowego. W ocenie Sądu opinia w pełni zasługuje na jej uwzględnienie: jest jasna, czytelna i w pełni uzasadnia uznanie jej za wiarygodną i przekonującą. Nie ma w ocenie

Sądu okoliczności uzasadniających przyjęcia odmiennej oceny ustalonego stanu faktycznego w zakresie wartości miesięcznego odszkodowania jak proponowana kwota 41,00 zł miesięcznie.

W zakresie podnoszonego zarzutu przez pozwanego zasiedzenia przesyłu Sąd I instancji podniósł, że pozwany nie wykazał tej okoliczności w sposób nie budzący wątpliwości, w szczególności pozwany nie wylegitymował się prawomocnym postanowieniem w przedmiocie stwierdzenia nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie. Sąd wskazał, że jedynie w toku innego prowadzonego postępowania, odrębnego od niniejszego procesu, pozwany jako wnioskodawca mógł się ubiegać o uzyskanie pozytywnego rozstrzygnięcia w zakresie nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie.

Sąd wskazał, że pełnomocnik powódki nie przedłożył do dnia wydania orzeczenia potwierdzenia nadania odpisu pisma w przedmiocie rozszerzenia żądania pozwu z dnia 17 grudnia 2014 r. Z tego względu Sąd I instancji na podstawie art. 132 § 1 k.p.c. i art. 193 § 2¹ i art. 187 k.p.c. w pkt. II wyroku zwrócił pozew ponad kwotę 665,00 zł. Sąd ten orzekł na podstawie art. 305² § 1 k.c. jak w pkt I wyroku. O kosztach procesu Sąd ten orzekł w punkcie III wyroku na podstawie 98 k.p.c. i § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. z art. 285 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu w wysokości przewyższającej wynagrodzenie ustalone przez biegłego J. A.;
2. art. 224 zw. z art. 230 i 352 § 2 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu w wysokości przewyższającej wynagrodzenie za korzystanie z gruntu w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu ustalone przez biegłego sądowego J. A.;
3. art. 481 § 1 i 2 k.c. polegające na zasądzeniu odsetek od zasądzonego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu za okres sprzed dnia nabycia nieruchomości przez powódkę i daty wezwania pozwanej do dobrowolnego spełnienia świadczenia.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o: zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości; zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Apelująca podniosła, iż z uzasadnienia wyroku w żaden sposób nie wynika za jaki okres korzystania z gruntu zasądzone zostało wynagrodzenie w kwocie 665 zł. Swojego stanowiska odnośnie okresu objętego żądaniem pozwu nie sprecyzował też sam powód. Żądanie to bowiem miało pierwotnie dotyczyć jedynie 1 miesiąca - czerwca 2012 roku. Następnie (pismem z dnia 17.12.2014r. które nie zostało doręczone pozwanej) żądanie to zostało rozszerzone do bliżej nieokreślonych 31 miesięcy. Ostatecznie (na rozprawie w dniu 29.01.2015r.) pełnomocnik powódki oświadczył, że nie jest w stanie wskazać okresu za jaki wyliczone zostało dochodzone wynagrodzenie w kwocie 1217 zł. Zdaniem skarżącej mając już tylko na uwadze powyższe należy uznać wnioski apelacji o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości za w pełni uzasadnione. Powódka do końca procesu nie sprecyzowała bowiem swojego stanowiska na tyle by możliwa była ocena jej żądań co do ich wysokości. Dochodząc wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu powódka winna dokładnie wskazać okres za jaki domaga się tego wynagrodzenia. Brak wskazania okresu bezumownego korzystania z gruntu czyni żądanie zasądzenia z tego tytułu jakiegokolwiek kwoty całkowicie bezzasadnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej w zakresie dotyczącym punktu I. i III. zaskarżonego wyroku skutkowałą rozstrzygnięciem o charakterze kasatoryjnym. Natomiast w pozostałym zakresie apelacja podlegała odrzuceniu.

Przeprowadzając kontrolę instancyjną zaskarżonego orzeczenia Sąd Odwoławczy wskazuje, iż w pozwie powódka domagała się zasądzenia od pozwanego na jej rzecz kwoty 665 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem wynagrodzenia za bezprawne korzystanie z gruntu przez okres jednego miesiąca (k. 2-5). Następnie na posiedzeniu w dniu 29 stycznia 2015 r. poprzedzającym zamknięcie rozprawy pełnomocnik strony powodowej zobowiązany do sprecyzowania żądania pozwu oświadczył, że nie jest w stanie sprecyzować za jaki okres (od kiedy do kiedy) jest liczone odszkodowanie (k. 153-154).

Z przepisu art. 187 § 1 k.p.c. wynika, że pozew powinien w swej treści (osnowie) odpowiadać wymogom formalnym przewidzianym dla każdego pisma procesowego (zob. art. 126–128 k.p.c.), a ponadto zawierać elementy wskazane w punkcie 1 i 2 tego przepisu. Z powyższego wynika, iż zasadniczym elementem pozwu jest dokładnie określone żądanie, które pozwala określić granice litispendencji (art. 192 k.p.c.), orzekania (art. 321 § 1 k.p.c.) oraz powagi rzeczy osądzonej (art. 365 k.p.c. i art. 366 k.p.c.). Zatem wymóg dokładnego określenia żądania zmierza do ścisłego i jednoznacznego określenia przedmiotu osądzenia i zakresu udzielenia ochrony prawnej. W przypadku zaś, gdy pozew zawiera braki w zakresie wskazanych wymagań, należy wezwać powoda do ich uzupełnienia, a w razie nie wykonania tego zobowiązania podjąć stosowną decyzję procesową. W konsekwencji w przypadku braku dokładnego określenia żądania, nie ma podstaw do przeprowadzenia postępowania i merytorycznego rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy wskazuje przy tym na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 18 marca 2010 r. (V CZ 10/10, LEX nr 784218), w myśl którego zgodnie z art. 187 § 1 k.p.c. powód powinien dokładnie określić żądanie, granicami, którego związany jest rozpoznający sprawę sąd. Związanie granicami żądania nie oznacza jednak bezwzględnego związania samym sformułowaniem żądania, Sąd na każdym etapie powinien dbać o prawidłowe i dostatecznie szczegółowe i precyzyjne jego sformułowanie, a braki w tym zakresie uzupełniane są na żądanie przewodniczącego, w przypadku pozwu, w trybie art. 130 k.p.c., a w toku procesu w trybie art. 212 k.p.c.

Mając powyższe uwagi na względzie Sąd Okręgowy stwierdza, że w rozpatrywanej sprawie do chwili orzekania przez Sąd I instancji nie zostało przez stronę powodową dokładnie określone żądanie pozwu, granicami którego związany jest rozpoznający sprawę sąd. Dotychczas sformułowane żądanie pozwu - nie precyzujące konkretnego okresu, za który powódka domaga się od strony pozwanej wynagrodzenia - jest nazbyt ogólne i w konsekwencji nie pozwala na określenie zakresu rozpoznania i orzekania w sprawie. Zatem skoro nie wiadomo co dokładnie stanowi przedmiot tej sprawy to w takiej sytuacji nie można uznać, że Sąd Rejonowy orzekając co do niesprecyzowanego żądania rozpoznał istotę sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

Ponadto Sąd Rejonowy pomimo, że w odpowiedzi na pozew został podniesiony zarzut zasiedzenia służebności gruntowej (k. 18-27), który rzutuje na zasadność roszczenia powódki, to jednak Sąd nie przeprowadził żadnych rozważań w tym przedmiocie, odsyłając pozwanego wyłącznie na drogę odrębnego postępowania. Takie stanowisko Sądu nie zasługuje na aprobatę. Brak merytorycznego rozważenia tego zarzutu oznacza, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym także z tego względu nie została rozpoznana istota sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

Wyżej omówione wadliwości w procedowaniu Sądu I instancji skutkują koniecznością uchylecia zaskarżonego orzeczenia w części, w której Sąd ten rozstrzygnął merytorycznie o roszczeniu powódki, tj. co do punktu I, oraz rozstrzygnął o kosztach procesu, tj. co do punktu III., i przekazania w tym zakresie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Przystępując do ponownego rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy powinien w pierwszej kolejności ustalić co jest jej przedmiotem. W związku z tym rzeczą tego Sądu będzie zobowiązanie strony powodowej do dostatecznie szczegółowego sprecyzowania żądania pozwu. Powyższe pozwoli na zbadanie, które z istotnych okoliczności sprawy są pomiędzy stronami sporne. Następnie w tym zakresie winno zostać przeprowadzone postępowanie dowodowe zgodnie z wymogami procedury cywilnej, w tym z uwzględnieniem reguł ciężaru dowodzenia. Kolejną rzeczą Sądu będzie dokonanie wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co w konsekwencji pozwoli na merytoryczne rozpoznanie żądania powódki. Jednocześnie Sąd I instancji przy rozpoznawaniu sprawy winien mieć

również na uwadze podniesione przez stronę pozwaną zarzuty rzutuujące na zasadność roszczenia powódki, w tym zarzut zasiedzenia służebności gruntowej i rozważyć jego zasadność w świetle zgromadzonego materiału dowodowego.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy w punkcie 1. sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w punktach I., III. i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Myśliborzu do ponownego rozpoznania oraz na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. pozostawił temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Pozwana zaskarżyła wyrok także w tej części, w której Sąd I instancji zwrócił pozew. Przedmiotowe rozstrzygnięcie nie narusza jednak praw pozwanej. Zatem należy przyjąć że pozwana nie miała w tym zakresie interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia. Sąd orzekający mając na uwadze stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 15 maja 2014 r. (III CZP 88/13, OSNC 2014/11/108, LEX nr 1467203, Biul.SN 2014/5/9) z którego wynika, że w zasadzie interes prawny stanowi przesłankę dopuszczalności środka zaskarżenia - stwierdza, że apelacja pozwanej w wyżej wymienionej części jako niedopuszczalna podlegała odrzuceniu. Zgodnie z treścią art. 370 k.p.c. sąd pierwszej instancji odrzuci na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisane terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Z przepisu art. 373 k.p.c. wynika, że sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji.

Wobec powyższego Sąd Odwoławczy na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. orzekł jak w punkcie 2. sentencji wyroku.